

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 254/2015-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Lubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného JUDr. Pavlom Záhorským, advokátska kancelária, Malinová 13, Košice, vo veci namietaného porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em 2/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em 2/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Spišská Nová Ves p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em 2/2012 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadostučinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Spišská Nová Ves j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 432, 30 € (slovom štyristotridsaťdva eur a tridsať centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Pavla Záhorského, advokátska kancelária, Malinová 13, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 254/2015-20 z 2. júna 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em 2/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal na základe vykonateľného rozsudku sp. zn. 1 C 167/2009 z 2. decembra 2009 upravujúceho styk sťažovateľa s jeho maloletým dieťaťom (ďalej len „rozhodnutie o styku“) okresnému súdu 1. augusta 2012 návrh na výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí podľa § 272 a § 273 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Sťažovateľ v ňom navrhol, aby okresný súd písomne vyzval povinnú dobrovoľne sa

podrobiť súdnemu rozhodnutiu a v prípade bezvýslednosti výzvy, aby okresný súd uložil povinnej pokutu.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v rámci vedeného konania uplatnenými návrhmi inicioval prijatie účinnejších opatrení poskytovaných Občianskym súdnym poriadkom, keďže výzvy okresného súdu a zaangažovaného kompetentného štátneho orgánu adresované povinnej ostali bezvýsledné.

Sťažovateľ ďalej argumentoval, že v záujme dosiahnutia požadovaného výsledku okresnému súdu navrhol realizovať vo veci pojednávanie pre účely zistenia skutkového stavu (či ide zo strany povinnej o zavinené neplnenie povinností vyplývajúcich z rozhodnutia o styku) a následného poučenia povinnej o možnosti prijatia radikálnejších opatrení poskytovaných Občianskym súdnym poriadkom pre účely vynútenia plnenia povinností.

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal na podľa jeho názoru neefektívne procesné úkony okresného súdu a viaceré technické pochybenia v jeho postupe, čo kvalifikoval ako porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ zároveň vyjadril v sťažnosti vážne znepokojenie a uviedol: „*V priebehu časovo dlhodobého konania sme dospeli na základe vyjadrení a postojov matky, že táto pod rôznymi výhovorkami, menením miesta odovzdávania dcéry otcovi, zatajovaním svojho bydliska, neochotou akceptovať náhradné termíny v prípade onemocnenia dieťaťa, sleduje odcudzenie maloletej od svojho otca.*“

Sťažovateľ napokon dodal, že v záujme účinnej ochrany svojich základných práv využil aj právny prostriedok poskytovaný mu § 62 a nasledujúcich zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a adresoval predsedovi okresného súdu

29. mája 2014 sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorá mu však nepriniesla požadovaný efekt, keďže bola predsedom okresného súdu vyhodnotená ako nedôvodná.

Na základe uvedenej argumentácie v závere sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em /2/2012, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. Jeho stanovisko doručené ústavnému súdu 14. júla 2015 obsahovalo podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania, na základe ktorého predseda okresného súdu konštatoval, že je sťažnosť sťažovateľa „neopodstatnená“. V liste okresný súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu doručenom ústavnému súdu 7. augusta 2015 sťažovateľ uviedol:

«Vo vyjadrení k sťažnosti zo dňa 7.7.2015 konajúcej zákonnej sudkyne JUDr. Márie Husárovej sa táto samotná usvedčuje z prieťahov v konaní o ktorých sme písali vo svojej sťažnosti na Ústavný súd SR z 10.8.2014.

Hneď v druhom riadku chronologickej korešpodencie týkajúcej sa predmetnej veci podpísanej konajúcou sudkyňou uvádza, cit. že: „31.10.2012 súdu oznámené, že matka sa zdržiava s maloletou dcérou [REDACTED].

Napriek uvedenému v ďalšom v tom istom písomnom prehľade je uvedené, že: „15.5.2013 matka tunajším súdom vyzvaná na dobrovoľné plnenie súdneho rozhodnutia 1C/167/2009-25 zo dňa 2.12.2009“, ale že: „matka na adrese [REDACTED] výzvu neprevzala, napriek opakovanému doručovaniu súdu bola vrátená ako neprevzatá dňa

24.5.2013 s uvedením -adresát neznámy“. Čiže 10 mesiacov od podania návrhu (1.8.2012) na výkon rozhodnutia oprávneným, povinnej ani nebola doručená.

V ďalšom prehľade korešpodencie sa uvádza, že: „Výzva na dodržanie súdneho rozhodnutia opätovne matke zaslaná 17.6.2013, vrátená súdu ako neprevzatá 20.6.2013“.

Dňa 24.6.2013 znovu súd zasiela žiadosť na ÚPSVaR o prešetrovanie pomerov u matky „nakoľko na poslednej známej adrese [REDAKOVANÉ] sa matka nenachádza“.

Ďalej súd v prehľade korešpodencie uvádza ako novú vec, cit. že: „28.6.2013 súdu doručená správa ÚPSVaR Košice v ktorej je uvedené, že matka má bydlisko [REDAKOVANÉ], napriek tomu, že súd o tom vedel od 31.10.2012 (viď druhý riadok chronologickej korešpodencie).

Opozdené reakcie súdu na návrh oprávneného na výkon rozhodnutia podaný 1.8.2012:

1. Výzva súdu na dobrovoľné plnenie súdneho rozhodnutia styku otca s dieťaťom z 15.5.2013 - po 10 mesiacoch.
2. List súdu adresovaný Úradu PSVaR Košice 14.3.2014 na vykonanie pohovoru s povinnou o dodržiavaní súdneho rozhodnutia o styku otca s dieťaťom - po dobe 19,5 mesiacov.
3. Predvolanie na výsluch povinnej na deň 8.1.2014 - po 17 mesiacoch (výsluch bol odročený na neurčito doposiaľ sa neuskutočnil).
4. Uznesenie súdu o ustanovení kolízneho opatrovníka - ÚPSVaR Gelnica z 18.12.2013 – po 17 mesiacoch.
5. Žiadosť o vydanie predbežného opatrenia zo dňa 17.2.2012 prijatá na súde 21.2.2012, - nikdy nebolo vydané žiadne uznesenie.

Prvým náznakom normalizácie styku otca s maloletou dcérou v súlade s právoplatným rozsudkom Okresného súdu zo dňa 2.12.2009, dochádza po konečne vytýčenom súdnom pojednávaní dňa 3.2.2015 - po 2,5 rokoch na ktorom sa zúčastnili všetky zainteresované zložky, oprávnený aj povinná, ich právny zástupcovia, kolízny opatrovník ÚPSVaR Gelnica. Na tomto pojednávaní bol daný priestor pre vyjasnenie mnohých problémov, povinná si uvedomila nezvratnosť plnenia právoplatného uznesenia súdu o styku otca s dieťaťom. Je na škodu veci, že pojednávanie sa uskutočnilo až po tak dlhej dobe od podania návrhu, aj to na základe viacerých urgencií oprávneného a jeho právneho

zástupcu a úradov práce sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi, Gelnici a v Košiciach.

Ďalej je na škodu veci, že prvá sankcia - uložená pokuta povinnej bola uložená Uznesením súdu až 13.1.2015, teda po 2,5 ročnom boji otca za svoje práva.

Škoda, že matka - povinná za svoje popieranie práv styku otca s dieťaťom nebola potrestaná, pretože Krajský súd v Košiciach konštatoval, že uznesenie o udelení pokuty bolo chybné, zmätočné a nepreskúmateľné.

Ako sa bude vyvíjať ďalšie stretávanie otca s dieťaťom po odročenom pojednávaní na ktorom sa majú upresniť styky otca s dieťaťom záleží od konajúceho súdu.

Sankcia uložená matke po prežitom 2,5 ročnom trápení otca by určite pôsobila preventívne.»

Súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci prezentoval sťažovateľ ešte v podanej sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu, vyjadrenia účastníkov konania, ako aj súvisiacu právnu úpravu a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Podľa § 272 ods. 1 písm. a) OSP je súd oprávnený nariadiť výkon rozhodnutia na základe vykonateľného rozhodnutia súdu.

Podľa § 272 ods. 3 OSP pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1 súd písomne vyzve povinného, ktorý sa odmieta podrobiť rozhodnutiu podľa odseku 1, aby sa

rozhodnutiu podrobil. V tejto výzve upozorní tiež na následky neplnenia povinností ustanovených v rozhodnutí. Ak sa javí, že účel výzvy možno lepšie dosiahnuť pojednávaním, sudca je oprávnený nariadiť pojednávanie a môže naň predvolať povinného, oprávneného, maloleté dieťa, zástupcu príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zástupcu príslušného orgánu obce.

Podľa § 272 ods. 4 OSP je súd oprávnený výzvu podľa odseku 3 uskutočniť bezprostredne pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1. Zápisnica o výzve sa doručuje spolu s rozhodnutím o odňatí dieťaťa.

Podľa § 272 ods. 5 OSP je súd oprávnený pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1 požiadať príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, prípadne príslušný orgán obce o poskytnutie súčinnosti pri zisťovaní informácií o dôvodoch nepodrobenia sa rozhodnutiu a o poskytnutie súčinnosti pri preverení týchto dôvodov najmä v mieste pobytu dieťaťa alebo v mieste, kde sa dieťa zdržiava, v škole alebo u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Podľa § 273 ods. 1 OSP ak výzva súdu podľa § 272 ods. 3 zostane bezvýsledná, súd je oprávnený uložiť povinnému, ktorý neplní dobrovoľne rozhodnutie podľa § 272, pokutu v sume 200 eur. Pokutu možno uložiť aj opakovane.

Podľa § 273 ods. 2 OSP ak výzva súdu podľa § 272 ods. 3 zostane bezvýsledná, súd je oprávnený vyzvať príslušný štátny orgán, aby

- a) zastavil výplatu rodičovského príspevku povinnému podľa osobitného predpisu,
- b) zastavil výplatu prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému podľa osobitného predpisu.

Podľa § 273 ods. 3 OSP ak povinný začal dobrovoľne plniť rozhodnutie podľa § 272 ods. 1, súd vyzve príslušný štátny orgán, aby obnovil výplatu dávok zastavených podľa odseku 2.

Podľa § 273 ods. 4 OSP súd je oprávnený v súčinnosti s príslušným orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, prípadne s príslušným orgánom obce zabezpečiť odňatie dieťaťa tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť, a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s dieťaťom po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestnené alebo zadržané dieťa prevziať. Sudca je oprávnený poveriť zabezpečením odňatia dieťaťa vyššieho súdneho úradníka alebo súdneho tajomníka. Poverený vyšší súdny úradník alebo súdny tajomník má pri výkone rozhodnutia rovnaké oprávnenia podľa tohto zákona ako sudca; to neplatí pre oprávnenie zabezpečiť otvorenie obydľia, vstúpiť doň a vykonať opatrenia na odňatie dieťaťa podľa § 273aa ods. 3, ibaže sudca výkonom tohto oprávnenia poverí vyššieho súdneho úradníka alebo súdneho tajomníka.

Návrh sťažovateľa na výkon rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom bol 1. augusta 2012 doručený Okresnému súdu Košice I. Tento postúpil návrh sťažovateľa 11. septembra 2012 okresnému súdu ako súdu miestne príslušnému.

Okresný súd následne zisťoval aktuálny pobyt účastníka konania – povinnej, kde kompetentný štátny orgán reagoval na žiadosť okresného súdu 31. októbra 2012, keď mu oznámil aktuálnu adresu povinnej. Okresný súd pristúpil k prešetreniu pomerov u povinnej prostredníctvom kompetentného štátneho orgánu, ktorého správu potom predložil na vyjadrenie sťažovateľovi. Okresný súd adresoval 15. mája 2013 povinnej výzvu na dobrovoľné plnenie povinností s príslušným poučením. Zásielku sa mu však nepodarilo povinnej doručiť, pretože ju zaslal (napriek oznámeniu kompetentného štátneho orgánu z 31. októbra 2012) na neaktuálnu adresu.

Okresnému súdu bola opätovne zo strany kompetentného štátneho orgánu 28. júna 2013 oznámená aktuálna adresa povinnej a predložená správa o prešetrení pomerov u povinnej. Okresný súd vyzval povinnú na predloženie vyjadrenia. Na uvedenú výzvu povinná reagovala 25. septembra 2013.

Okresný súd určil termín výsluchu účastníkov konania na 8. január 2014. Povinná a jej právny zástupca však ospravedlnili svoju neprítomnosť a súčasne požiadali o vypočutie povinnej dožiadaným súdom. Okresný súd 19. marca 2014 povinnej adresoval „výzvu na rešpektovaníu rozhodnutia“ a poučil ju o možnosti uloženia poriadkovej pokuty a ďalších relevantných opatrení; takisto vyzval kompetentný orgán o vykonanie pohovoru s povinnou pre účely dobrovoľného plnenia.

Okresný súd uznesením z 24. apríla 2014 uložil povinnej poriadkovú pokutu v sume 200 €, pričom povinná podala proti uzneseniu odvolanie. Uznesením nadriadeného súdu z 27. novembra 2014 bolo rozhodnutie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty zrušené a vec mu vrátená na ďalšie konanie. Nadriadený súd odôvodnil svoje rozhodnutie postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, kde skonštatoval procesnú vadu spôsobujúcu nepreskúmateľnosť rozhodnutia okresného súdu, keď podľa jeho názoru nespĺňalo zrušené uznesenie obsahové náležitosti požadované ustanoveniami § 157 ods. 2 v spojení s ustanoveniami § 167 ods. 2 OSP, pretože v ňom absentovala špecifikácia konkrétneho porušenia povinností povinnou (chýbala „časová konkretizácia nesplnenia povinností uloženej súdom“). Odvolací súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť vykonať potrebné dôkazy pre účely náležitej špecifikácie porušenia povinností zo strany povinnej a posúdenia, či prípadné nesplnenie povinností možno pričítať zavinenému a vedomému konaniu povinnej.

Po vrátení spisového materiálu odvolacím súdom v decembri 2014 vykonal okresný súd 3. februára 2015 pojednávanie, na ktorom sa venoval zisťovaniu skutkového stavu v intenciách pokynov odvolacieho súdu a pojednávanie odročil pre účely priebežného informovania okresného súdu o plnení povinností zo strany povinnej.

Okresný súd uskutočnil 25. augusta 2015 pojednávanie, na ktorom sa venoval zisťovaniu skutkového stavu v intenciách pokynov odvolacieho súdu a pojednávanie odročil pre účely priebežného informovania okresného súdu o plnení povinností zo strany povinnej.

Ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania o sťažnosti konanie ukončené nebolo.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Pokiaľ ide o základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), je pod konaním, v ktorom sa takáto vec prerokováva, potrebné rozumieť nielen konanie prvostupňového súdu, ale aj odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej konanie v správnom súdnictve, ako aj konanie o výkon rozhodnutia. Tento právny názor ústavného súdu vychádza zo skutočnosti, že ani ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v občianskych a trestných veciach nevyvímajú z povinnosti súdov konať bez zbytočných prieťahov žiadnu vec, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana (pozri I. ÚS 70/98).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj

v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, ako aj jej významnosť z pohľadu sťažovateľa (1), ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania (2) a napokon aj postup okresného súdu (3).

1. Predmetom konania je výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľa nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou, ako aj rezortnou internou inštrukciou a tiež príslušnou judikatúrou. Pokiaľ ide hľadisko skutkovej zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že treba uznať u tohto druhu konania vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti z hľadiska potreby dokazovania týkajúceho sa otázky dodržiavania povinností vyplývajúcich zo súdneho rozhodnutia alebo súdom schválenej dohody o výchove maloletých detí a o úprave styku s nimi.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) aplikujúc kritérium významnosti veci z pohľadu sťažovateľa diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si:

- primeranú rýchlosť,
- osobitnú rýchlosť,
- výnimočnú rýchlosť.

V prípade konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžaduje ESLP od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania. Aj ústavný súd pri posudzovaní konania sťažovateľa vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje

špecifickú povahu konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou.

Špecifickému charakteru konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí korešponduje aj osobitý účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorým je v danom prípade pružnosť konania garantujúca promptnosť donucovacej moci štátu zabezpečujúcej vynútenie plnenia povinností vyplývajúcich zo súdnych rozhodnutí o výchove maloletých detí a o úprave styku s nimi.

2. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa ako účastníka konania, čo vylučuje možnosť konštatovania zodpovednosti sťažovateľa za zistené zbytočné prieťahy posudzovaného konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu.

V rámci označeného kritéria ústavný súd zohľadnil aj požiadavku výnimočnej rýchlosti konania kladúcu vyššie nároky na aktivitu konajúceho súdu a sprísňujúcu hodnotenia jeho prípadnej nečinnosti či neefektívnej činnosti v priebehu súdneho konania.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v posudzovanom konaní zistil, že závažným nedostatkom v činnosti okresného súdu bol jeho nesústredený, a teda neefektívny postup. Okresný súd sa hneď v úvodnej fáze konania dopustil drobného technického pochybenia majúceho, aj keď nie výrazný, ale negatívny vplyv na plynulosť postupu konania (doručovanie písomnosti účastníčke konania na neaktuálnu adresu, napriek náležitému oboznámeniu o jej aktuálnej adrese v rámci poskytnutej súčinnosti). Okresný

súd v ďalšej etape postupoval neefektívne v súvislosti s okolnosťou, že zbytočne duplicitne obstarával správu o prešetrení pomerov u povinnej po jej prvotnom predložení zo strany kompetentného štátneho orgánu. Ako nesústredený treba kvalifikovať aj ďalší postup okresného súdu, v rámci ktorého bolo uložené opatrenie súdu smerujúce k represívnemu vynúteniu plnenia povinností zo strany povinnej (o čom svedčí rozhodnutie odvolacieho súdu), keďže prijatiu rozhodnutia o uložení príslušného opatrenia – poriadkovej pokuty, nepredchádzalo náležité zistenie skutkového stavu ako nevyhnutný podklad rozhodnutia rešpektujúceho limity zákona. Tento nesústredný postup súdu viedol k zrušeniu jeho rozhodnutia, a teda k zbytočnému narušeniu plynulosti postupu konania.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie vecí v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Úlohou ústavného súdu nemohlo byť a ani nebolo posudzovanie vhodnosti opatrení, ktoré okresný súd zvolil alebo mohol zvoliť na základe výsledkov skutkových zistení na dosiahnutie cieľa predmetného konania o výkon rozhodnutia, pretože posudzovanie skutkových záverov všeobecných súdov nepatrí do právomoci ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v prípade tohto druhu konania musí byť rozhodovanie o použití jednotlivých opatrení poskytovaných právnou úpravou podrobené dôkladnej úvahe založenej na dôslednom zistení skutkového stavu, čo sú úlohy patriace do výlučnej právomoci všeobecného súdu. Vychádzajúc z uvedeného obmedzil ústavný súd v danom prípade svoj prieskum na posúdenie sústredenosti konania, ako aj pružnosti a včasnosti opatrení okresného súdu ako záruky celkovej efektivity posudzovaného konania.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, bol postup okresného súdu a zbytočné prieťahy, ktorých sa dopustil v dôsledku zisteného nesústredeného, a teda neefektívneho postupu v konaní.

Ústavný súd tak dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ukončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Em 2/2012 konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil sťažovateľ neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania, ako aj nútenou investíciou finančných prostriedkov, pracovného času a súkromného času, ktoré musel vložiť do ochrany svojich práv, a tiež osobnou frustráciou prameniaca z pocitov bezprávia a nespravodlivosti. Vychádzajúc z týchto skutočností považoval sťažovateľ za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 5 000 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní tejto otázky zohľadnil skutočnosť statusového charakteru konania, u ktorého práve efektívnosť postupu súdu (ako predpoklad úspešného vynútenia plnenia povinností zo strany povinnej) môže poskytnúť sťažovateľovi reálne citeľnú satisfakciu. Toto východisko viedlo ústavný súd k rozhodnutiu o nepriznaní primeraného finančného zadosťučinenia s tým, že podľa jeho názoru vyslovenie porušenia práv sťažovateľa a príkaz ústavného súdu konať v posudzovanom konaní okresného súdu bez zbytočných prieťahov (bod 1 a 2 výroku nálezu) sú v tomto prípade postačujúce opatrenia na zabezpečenie efektívnosti konania, a teda ochranu ústavou, listinou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľa.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorú vyčíslil sumou 574,34 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2013, ktorá predstavovala sumu 804 € a za prvý polrok roku 2014, ktorá predstavovala sumu 839 €.

Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2014 patrí odmena v sume 134 €, k tomu tiež režijný paušál v sume 8,04 € a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83, k tomu tiež režijný paušál v sume 8,39 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnych služieb vykonaných v roku 2014 a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015. Za tieto tri úkony právnej služby predstavuje celková priznaná odmena vrátane režijného paušálu sumu 432,30 €.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 432,30 € a v zostávajúcej časti jeho žiadosti o náhradu trov konania nevyhovel.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2015